Lantegiak, Lankideen Alegin - Etxeak

Entzuten aspertuak gaude gure arteko Lantegi-Nagusiak Diruketa-Sai-:an zaildu egin bear ditugula. Gaur aztegu ortan ezer geitu nai. Gure ıurko esan-gaia, beste alde batetik dator.

Lantegi batean nagusi ta langilleak elkartuta sortzen dute beren egikoa ta saltzekoa. Ta au sartu nai genieke guziei oraingo ontan: lantegia ı ortan saiatzen diran guzien sorkaria dala ta elkar-lanaren emaitza.

Lanean elkartuta lan egiteko, aurrena elkarrekiko uste ona bear da. Ta xe ezta ikusten gure artean. Geienetan nagusi ta langille artean, elka-ːkiko susmo txarra da nagusi. Onek etetzen du lan oietan bear dan errez-suna ta eskurakoitasuna.

Nundik datorkie gure lantegietako jendeari elkarrekiko konfiantzarik-a?... Agian, nagusiak berak eman oi digute sarri galdera onen erantzuna. tzuna baitegu askotan au: «Langilleei garbi itzegiten zaienean, ezta ko-ɔillorik sortzen».

Ta ala da mundu onetan: zure inguruan besteen konfiantza ta ustea rtu nai ba-dezu, zabaldu zazu zere biotza aien aurrean. Ta giro ustetsu sortzeko, *eztu biotz-zabaltze onek noizean beingoa izan bear.* Ortarako ıngabeko elkarrizketa bear degu. Orrela bakarrik zabalduko ditugu gure ıtzak elkar-girora.

Eztegu esan nai, biotz-zabaltze onek kontu guziak konponduko ditua-, ez. Ala ta guztiz ere, or geldituko dira milla koxka berdindu bearre-ık; bete bearreko zuloak; milla gorabera txiki legundu bearrekoak, noski.

Baiña zerbait aurreratzen asteak, eztigu kalterik ekarriko. Asi gaite-ı, beraz, giro ustetsu ori sortzen. Gure gizarte-giroa zabaltzen asi dedi-

Talde batzuek ortan asiak dira oraingoz. Ori nagusi aukeratu batzuen etik. Beste aldetik, langille artean ere, ba-ditugu ortan asiak. Elkarren-ıatu ditzagun eta mamitu dezagun elkar-giroa.

EZKAK

eio - txulotik begira

Gaztañaka'k

ɜnbat iritzi sendo eta sinis-be-ko, etzaizkigun ezarri nai aldi n! Itzaldietan eta idazkietan, te-tan eta irratietan... zenbat iri-artu nai zaizkigun baarruraño!

a nola ezarri ere! Kontu, gero, esan! *Ezta zalantzan ipiñi ere.* dezu! Bestela, laister esango :e «atzerakoi». Azkar esango :e «zarra».

a gañera, ez da besterik. Or ɜn da mundua. Or bukatzen da ı. Ain sendo agertzen dituzte ı usteak! Ain gartsu itzegiten e, ain goitik beera mintzo zaiz-!

r ausartu, beste ezer izan dite-: pentsatzen ere? «Au onela . «Ori orrela izan da»... «Ua atik gertatu zan»... Eta ixo! ;ain dituzu, bestela, madarika-uziak.

—•—

ia, zere kolkorako asten ba-pentsartzen... a zer násketa! diona eta *besteak* esana, onen eta aren iritzia, olakoren itzak lakoren abestiak... Asi zaitez ·ekin lotu naiean. Asi zaitez k besteekin uztartu naiean. Ea ik zer ateratzen dezun.

ek, dirua eta bere ingurukoak nomia— esango dizu: or bil-ɜta bukatzen da guzia, orrek ilki dana. Ez dago besterik. teke.

rengoak, berriz, gi : indar ezikaitz eta gu ı izango dizu mailla :tik kanpora ezer ez,

:eak, askatasuna. Dar rik ez. Ord ago zori zuna. Eta, onenean, ezarri naiko dizu, zul askatasuna.

:ok, agintea eta agintaritza. bakarra bearrezko, orri ba-zaio guztia zor. Agintea eta skubideak lenbizi eta danen :. Aginteak ezarriko du ba-bere tokian.

‹, pakea ezarri naiko dizu. bere pakea», berak nai duan a. Nai ez badezu, zere kal-ango da: ezarri egingo zaizu

., guda eta gogorkeria, bu-Ez du beste biderik ontzat Dana gogorrean azpikoz go-:agozpenak gaindu, kalte egi-tenak garbitu...

Ba-dira, «komunismoa» besterik ikusten ez dutenak: orrek bakarrik salbatuko du mundua. Eta ez dizu beste iñun ezer onik aitortuko. Ezta «komunismoak» batere akatsik duanik eragutuko ere.

Eta «komunismo» —zaleen au-rrez— aurre, berriz, alde guztietan etsaia ikusten dutenak .Etsai beltza...etsai gorria...eta besterik ez dute ikusten: donean «komunismoa»; edozein esan eta egintzetan, atsegin etzaien iritzietan, beti «komunismoa» izkututik zirika, deabru bizi-bizia bezela eztenka.

Besterik? Gaztedia ... esku-lana ... jolasa ... ille-luzeak ... gona-motzak ... langilledia ... Mao-Tse-Tung

... De Gaulle ... Fidel Castro ... Jonhson ... Eta beste asko. Baña bakoitza bere gauzatxoarekin itxuturik.

Danok degu arrixku ori: bakoitzak berea bakarrik ikusi, bakoitzok geren gauzatxoekin itxutu.

Bakoitzak bere leio-txulo'ik begiratzen du eta ortik ikusten. Eta aurrean daukan pixka bakarrik ikusten du. *Orrelakoxea izan* gure ezaguera: txulo txiki batetik ikusten duana. Gero oso errez txorabiatzen gera: ikusten degun izpi ori besterik ez dagola iruditzen zaigu. Or dago tamala!

Baña ez dezagun pentsa, leio-txulo batetik mundu guzia ikusten de-~~nik. *Ez dezagun uste, beserik ezer* ‹.

txulo bakarretik irteten ez :tartean, galduak gaude. Ge-otik irten eta besteren txu-ere begiratzen ez badegu, ɪa zoro gertatuko gera: bes-: gure etsai ikusiko ditugu.

—•—

*Leio-txulo batetik ikus ote dite*ke, ba, mundu osoa? Txulo bakarretik ikus ote diteke giza-kondaira osoa? Ain gauza xea eta utsa ote da gizakia, bere eskubide, doai, almen eta joera, bere akats eta betekizunekin, guztia txulo txiki batetik ondo ikusi-al izateko?

Noiz arte bear ote degu ain «xinple»? Noiz arte uste bear ote degu gisa ontan: «nik ikusten det ondo» ... «nik guzi-guzia ikusten det»...? Noiz arte izan bear ote degu ain zoro, «nik bakarrik ikusten det guzia ondo» esan eta egiteko?

—•—

Ez ote dira askoz zabalagoak eta sakonagoak, arazo eta gai oiek danak? Gizakia, erria, mundua, diruketa, langilledia, egia, askatasuna, pakea eta abar, ez al dira gauza zabal etaa undiegiak, leio-txulo batetik osoro ikusi-al izateko?

Gauz oietako bakoitzak, ez ote ditu alderdi eta arpegi asko —geiegi— txulo txiki bakarretik ikusi nai izateko? Orregatik, noiz asiko ote gera, besteren txulo eta ikuspegietatik ere begiratu naiean?

A M A L U R

Victoria Eugenia teatro irteeran Basterretxea eta Larruquet agurtzera joan aguro asko. Ama Lur *peli-kula bukaeran zan. Bañan ez alperrik. Jendetza aundiya zegoan txaloka teatroko eskallera nagusian.*

Gañera, bi zinegille ospetsuak, Astoria zinera zijoazten oso presaka. Astoria zinean berriro botatzera zijoazten pelikula.

¿Zer esan Ama Lur*-etzaz esan ez danik? Batez ere erakusbide bat daukala guretzat pelikula onek. Biyaramonian lege gizon argi batek esan zidana:*

—Ikusi al dezu Ama Lur*?*

—Bai. ¿Ta zuri zer iruditu?

—¿Neri? ¿Zer gera gu euskaldunak?

Gure erriaren izate aberatsa adierazi nai ziran bere erantzuera-galdearekin. Izateari begiratuta, gure erriaren aberastasun benetan arrigarria.

¡Alkarren begiramena ta maitasuna erakutsiko al-digu AmaLur*-ek! Naparru aundiaren izadia ez dala Bizkaiarekin berdiña. Gipuzkoa eta Araba desberdiñak dirala Laburdi eta Zuberoakin. Paisajeak, au da, eguneroko ikuskizunak egiten gaituala geran bezelakuak. Baiño gure izatearen azpirik izkutuenean dan danok bat gerala. Eta paisaje orrek guretar egingo dituala kanpotik gure artera datoztenak ere.*

Basotik illobira ildakoa bizkarrean zeramaten lau gazteak, eta Uxue, Naparruko aintzin-aintzinako baselizara, kateak arrastaka zijoazten mozorroak alkarren anaiak dira.

Senidetasun berdiñekoa Uxueko katearen neurkeratutako soñu izugarria eta Peñaflorida Kondearen Aitagureak arimari eginarazten dion dardara.

Zuberoako eliztorre irukoiak eta Arantzazuko orain aldiko torre goitar asmaera, antzekoak ditugu.

Berdin berdiñak Naparruko zezenketa errikoi alaiak eta emen gertuko beste zenbait pezta. ¿Zenek esan lezake zezen-pezta oiek gure-gureak ez ditugula?

¡Gure erriaren oitura aberastasun arrigarria!

Ikasi Ama Lurren *bidez erria obeto ezagutzen, eta maitatzen ere bai, batetik besterako oitura aldatuetan.*

Oitura oiek, gure erriaren irudi oiek, sakondu ditzagun barreneraño. ¿Zer esan nai digute unitzin-aintzinatik datozkigun gure ezaugarriak?

Ezaugarri oiek emen bizi geranoi, era batera itzegingo digute. Kanpoan urruti dagon euskalduneri beste era batera. Bañan aizkenik, bai batzuek eta bai besteak biotz zarraztada berdiñak erabilliko dituzte.

Abek eta guk alkartu gaitezela guretiko sentimentu bat bakarrean. Alkar ezagutzen obeto ikasi, eta alkar maitatzen ere bai. Alde batekoak eta bestekoak. Euskalerri punta batetik besteraño.

Oek danak pentsatzen nituan nerekiko Ama Lur *ikustean eta ikusi ondoren.*

José de Arteche

Biafra'ren Deia

Egunero hiru milla lagun goseak hillik. Egunero izurritea bazterretan zabaltzen ari. Egunero mundua nekez *esnatu nahiz lekukoen dei lazgarriak.* Eta asaldua munduan sortzen hasi da: U Hhant, Johnson, Biafra'z *mintzatu dira. Europa'ko* prentsak arazoa azaldu du. Londres'en Biafra'zaleak eta Nigeria'zaleak burrukan ari izan dira. Hitz batez: Biafra problema bihurtu da.

Laspiur'ek horrialde hauetan idatzitako arftikuluaz, nola ez oroituko? Odol-sari bat bide dago, zion Laspiur adiskideak, zuzentasunegoerarako bidean; eta odol-sari hori ordaindu artean, ez dago ezer egiterik: bertakoak hotz, kanpokoak entzungor, eta problemaz arduratu ez, problema konpondu ez. «Sasi-problema» bat odolak egiten bide du egiazko problema, eta ez bere muiñak.

Biafra'koa ikusita (eta Kondairan barrena Biafra asko gertatu dala ezin uka) Laspiur'ek aipatzen zuen odolsari horren kittatu beharra nabarmen agertzen bide zaigu. Zanpatuta daudenek ordaindu egin behar *bide dute odoletan beren zanpaldiaren azkena*.

Odol-prezio horiek guziak, halere, beti galestiegi izanik ere, ez dira nahi-ta-nahiez berdiñak. Kondairako gertaera guzietan bezela, hor ere ez dago sari bakar bat guzientzako. Biafra'ren saria, esate baterako, ondoko Ginea'koa baiño aixa larriagoa izan da. Juduen kontrako jenozidioa, era berean, ez da beti eta herri gu*zietan gertatu.* Ipar-Ameriketan bai, gonbarazio batez; baiña Tunez'en ez.

Hunek ez du, nere ustez, Laspiur'*en esanaren egiaren sakona ukatzen* borobiltzen eta mugatzen baizik.

Alde batetik, gauza bat ageri da: erresuma guziak, beltz eta zuri, eskuindarrak dirala jaio ez diran nazio berriei buruz. Afrika'ko erresumek berek ez dute Biafra'ko arazoan parte hartu nahi, Nigeria erresuma libro bat dalako. Bestetakoek are *gutxiago. «Barne-arazo» («asunto* interno» erderaz) dalakoen aitzekia oiñarritik beretik arauzi artean, erresuma guziak, gaur eta beti, Ekialdean eta Mendebaldean, zapaldutako herrien borrero egongo dira. Pentsakera-aldaketa hori, noski, lan gaitza da, eta luzerakoa; erresumek berek ez baitute nahi iñolaz ere bestek «etxeko» gorabeheretan muturrak sartzea. Baiña egiazko minbizia *hor datza: erresuma sakratuen ipui*ñean. Eskubidea eta Zuzentasuna erresumarekiko errespetua baiño gorago jarri beharra baitago.

Beste alde batetik, gaur, 1968-an, klase-istillu bat aipatzen baldin bada, zenbait gizarotan berria begi *onez hartzen da. Ezkertar giroetan* batez ere. Ehun urte hauetan sozialismoaren alde egin dan lanak, munduko irizkera markatu du. Beharrik! Sozial-arazoa problema da.

Etnien problema, aldiz, gaizki hartu ohi da gaur gaurkoz «ezkertar» giroetan. Eskuindarrak, hau betidanik, erresumaren eta agintearen aldekoak diran ezkero, eskubi aldetik ez dago ezer itxaroterik· Beraz, ez *eskubitatik eta ez ezkerretatik! Eta* hortatik Biafra'ko jenozidioa latzenean. Hor dago, beraz, bigarren ekintza-sail bat: «ezkertarren» begiak zabal-eraztea. XX-gn. mendean, zernahi pentsatuagatik ere, eta sozial arazoaren garrantzia ezertan ukatu gabe, Kultura-arazoak jartzen ari dira gaillen. Eta, hain zuzen, etnien arazoa, jatorrizko kultura desberdiñen arazoa da funtsean. Kapitalismoaren zapalketa bukatu ala, etnien zuzpertzea dator munduan, eta ez etnien akabera. Atzeratutako «ezkertar» batzuk ez dute hau ikusi nahi; baiña lehendabiziko zantzuak begien aurrean ditugu.

Ba dago, beraz, munduari buruzko eginkizun bat.

Bertako burrukari buruz, azkenik, eta kakoa hau dala ezin uka diteke, odol-sariarena errotik ukatu gabe, *egia baita, ba dago Kondairan* (eta politikan hain zuzen *ez* hurri!) abilezia, maltzurkeria, trebetasuna, «zakurra izatea» euskeraz; helburu baterako bide guziak ez baitira berdiñak.

Aitzgorri'ko tontorrera eraman dezateken bidetxior guziak ez dira, zernahi esanagatik ere, danak berdiñak: batzuk besteak baiño nekagarriagoak dira, zaillagoak, luzeagoak. Mendigoizaleek ongi begiratzen dute, maldan gora itsu-itsuan abiatu gabe. Bide guzietatik igo egin *behar da, bai; baiña bidezka* batzuk ez daramate tontorrera, beste batzutatik amildu egin diteke, eta beste batzuk hartu eziñak dira.

Odol-saria ordaintzerakoan, beraz, tajuz eta zentzuz hain zuzen, odolsaririk txikiena billatu behar da, eta ez haundiena. Exerita egoteak ez darama iñora, hau ziur.

Edozein tratalarik jokatuko lukean *baiño zorrozkiago begiratu behar di*tugu gure txanponak; zeren-eta giza odol-saria zoritxar, negar, eta trajeria izugarrien faktura larria baita.

LARRESORO

Zeruko Argia

Zuzendaria:
ANTONIO ITURRIA ASTIAZARAN

Naparroko-Kantauriko ta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua

(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:
Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE-SARIA:
Urtekoa . ... 190 Pta.
Atzerrian ... ... 265 »

Aldez artu nai bada, galdetu.

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrut. 17751 Etxekoa 22700 — DONOSTIA

ARANTXA Oiñetakoak

Emakumeentzat bakarrik
Oiñetarako bereziak «OIÑAK SENDATZEKOAK»
Plaza de los Luises, 2 (Esquina Zabaleta)
SAN SEBASTIAN